

Noor Asharaf

Assistant Professor (Guest Faculty)

Dept. of Persian, MMHAPU, PATNA

Email: ashrafjnu@gmail.com

E-Content

Sem-1, Paper code: 102

Persian (M A)

Topic: Samanid Empire

سامانیان (۲۶۱-۳۹۵ ق / ۸۷۴-۱۰۰۴ م) یکی از دودمان‌های فارسی‌زبان در غرب آسیا بودند. سامانیان نزدیک به یکصد سال (از ۲۸۷ تا ۳۸۹ ه.ق) در قسمتی از ایران کنونی و بخش عمده‌ای از افغانستان و آسیای میانه فرمانروایی کردند. حدود دو قرن بر بخش‌های بزرگی از ماوراءالنهر ایران حکومت کرد. مرکز این حکومت در خراسان و فرارود بود و در بزرگترین گستره خود، بر تمام افغانستان کنونی و بخش‌های بزرگی از کشورهای امروزی تاجیکستان، ایران، ترکمنستان، ازبکستان، قرقیزستان، قزاقستان و پاکستان فرمان راند.

سامان خدا که حاکم دهستان سامان اطراف بلخ بود، با اسد حاکم عرب خراسان روابط خوبی برقرار کرد، تا جایی که سامان دین اسلام را برگزید و نام پسر خود را اسد گذاشت. پسران اسد و در قرن نهم میلادی در زمان مأمون عباسی به حکمرانی محلی فرارود یا ماوراءالنهر و هرات برگزیده شدند و اسد چهار پسر داشت به نامهای نوح، احمد، یحیی و الیاس. در روزگار مأمون در سالهای ۲۰۳ ق تا ۲۰۶ ق، والی خراسان به هر یک از این چهار تن امارت جایی را داده بود، سمرقند را به نوح، فرغانه را به احمد، چاچ را به یحیی و هرات را به الیاس. احمد مردی عالم و پارسا بود و هنگام مرگ پسر خود، نصر را به جانشینی برگزید. اسماعیل برادر نصر در حقیقت نخستین فردی از خاندان سامانی است که حوزه حکومت خود را گسترش داد و بر سرزمین‌های مجاور مسلط شد و او را به درستی اولین پادشاه سامانی می‌دانند.

اسامی امرای سامانی و زمان امارت هر یک :

1. امیر عادل، امیر ماضی ابو ابراهیم اسماعیل بن احمد
  2. امیر شهید، ابونصر احمد بن اسماعیل
  3. امیر سعید، ابوالحسن نصر بن احمد
  4. امیر حمید، ابو محمد نوح بن نصر
  5. عبدالملک بن نوح
  6. منصور بن نوح
  7. نوح بن منصور
  8. منصور بن نوح
  9. عبدالملک بن نوح
- سامانیان در کارهای اداری زبان عربی را به کار می بردند و آن را شعار وحدت خلافت می شمردند، امکان آن را فراهم آوردند تا شاعران فارسی همچون رودکی «وفات در ۳۲۹ ق / ۹۴۰-۱ م» و دقیقی «حدود ۳۲۵-۷۰ ق / ۹۳۵-۸۰ م» از نخستین کسانی باشند که با گونه ای از زبان ملی خود که از تکمیل و آمیختن لهجه های محلی گوناگون فراهم آمده بود مطلب بنویسند. این زبان در دربار سامانیان پذیرفته شد. دوره حکومت سامانی را میتوان اولین دوره ترقی زبان و ادبیات فارسی شمرد زیرا در این عصر شماره سخن سرایان ایران زیاد شد: تذکره لباب الباب از بیست و هفت شاعر پارسی گو نام برده که همه در آن عصر می زیسته اند. بخارا پایتخت سامانیان مرکز فقها و ادبا و نویسندگان نامی بود همچنین سمرقند در این دوره به علم و ادب شهرت داشت.